ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

Τεύχος 186, Σεπτέμβριος 2011

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η ύφεση, που παρατάθηκε στην Ελλάδα κατά το 2011, έχει οδηγήσει σε μεγάλη πραγματική απόκλιση του εισοδήματος ανά κάτοικο στην Ελλάδα από τον μέσο όρο των 15 πιο προηγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα οδήγησε σε απόκλιση της παραγωγικότητας της εργασίας, της αγοραστικής δύναμης του μέσου μισθού, του ποσοστού ανεργίας και άλλων κρίσιμων μεγεθών, τα οποία έχουν επιστρέψει στο επίπεδο παρελθόντων ετών, ενώ σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν υποχωρήσει κατά μία δεκαετία. Η υποχώρηση του βιοτικού επιπέδου της χώρας κατά το 2010-2011 και η συνακόλουθη κοινωνική υποβάθμιση δεν συνοδεύονται από σημεία βελτίωσης και ανάκαμψης. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε διαδικασία αποεπένδυσης και απαξίωσης μεγάλων τμημάτων του παραγωγικού και ανθρώπινου δυναμικού. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, σ΄ αυτό το τεύχος, παρουσιάζει τα βασικά συμπεράσματα της Ετήσιας Έκθεσης του ΙΝΕ για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, έτους 2011. Επιπλέον παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΕΤΗΣΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 2011

Επιμέλεια: Γιώργος Κρητικίδης

Στην Έκθεση για **την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση** του έτους 2010 (σελ. 17), είχε διατυπωθεί η άποψη « ότι η προσφυγή στον «μηχανισμό στήριξης» της ελληνικής οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, μονεταριστικής, κατά κύριο λόγο, έμπνευσης, κινείται στην κατεύθυνση της αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας για την μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων, με αποτέλεσμα η παντελής έλλειψη αναδιανεμητικών και αναπτυξιακών στοιχείων θα παρατείνει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας κατά τα επόμενα χρόνια. Η οικονομική πολιτική του Δ.Ν.Τ., της Ε.Κ.Τ. και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή εμπεριέχεται στο Μνημόνιο 1 και ενεργοποιεί τον «μηχανισμό στήριξης της ελληνικής οικονομίας» θα μετατρέψει την ύφεση, που βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη στην Ελλάδα, σε πολύπλευρη κρίση που θα βυθίσει την χώρα σε παρατεταμένη περίοδο ύφεσης. Η ακολουθούμενη πολιτική, που πολλοί αποκαλούν «εσωτερική υποτίμηση» ή «ανταγωνιστικό αποπληθωρισμό», είναι μία σωρευτική διαδικασία διαδοχικών κύκλων μείωσης των μισθών και των τιμών». **Οι εξελίξεις στην ελληνική οικονομία κατά το 2011** επιβεβαιώνουν αυτές τις προβλέψεις και αναδεικνύουν με τον πιο σαφή τρόπο ότι η ελληνική οικονομία, διανύοντας πλέον το τρίτο έτος ύφεσης, δεν έχει επιτύχει τους στόχους του Μνημονίου 1 (επιστροφή στις αγορές το 2012), παρά τα αυστηρά μέτρα λιτότητας, με την υλοποίηση της διαδικασίας της εσωτερικής υποτίμησης. Η ύφεση που παρατάθηκε στην Ελλάδα κατά το 2011 (-4% ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ) έχει οδηγήσει σε μεγάλη πραγματική απόκλιση του εισοδήματος ανά κάτοικο στην Ελλάδα από τον μέσο όρο των 15 πιο προηγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόκλιση της παραγωγικότητας της εργασίας, της αγοραστικής δύναμης του μέσου μισθού, του ποσοστού ανεργίας και άλλων κρίσιμων μεγεθών, τα οποία έχουν επιστρέψει στο επίπεδο παρελθόντων ετών και σε σύγκριση με αναπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν υποχωρήσει κατά μία δεκαετία. Έτσι, δημιουργείται στην Ελλάδα μία έντονη τάση για επιστροφή μέχρι το τέλος της διαδικασίας της εσωτερικής υποτίμησης, σε ένα χαμηλότερο επίπεδο ζωής και παραγωγικότητας, που θα αντιστοιχεί σε ένα μακρινό παρελθόν, ώστε να γίνει δυνατό να ισοσκελισθεί το εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών και να παραχθούν πρωτογενή πλεονάσματα στον κρατικό προϋπολογισμό. **Η υποχώρηση** του βιοτικού επιπέδου της χώρας κατά το 2010-2011 και η συνακόλουθη κοινωνική υποβάθμιση δεν συνο-

δεύονται προς το παρόν από σημεία βελτίωσης και ανάκαμψης. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε διαδικασία αποεπένδυσης και απαξίωσης μεγάλων τμημάτων του παραγωγικού και ανθρώπινου δυναμικού. Από κοινωνική άποψη, το προσφιλές τρίπτυχο του Δ.Ν.Τ. (εσωτερική υποτίμηση, λιτότητα, ελεγχόμενη χρεοκοπία), θέτει την Ελλάδα σε μια μακρά περίοδο υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου των μεσαίων εισοδηματικών τάξεων και περιθωριοποίησης διαμέσου της φτώχειας ενός σημαντικού μέρους των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων. Επίσης, η εσωτερική υποτίμηση αποσκοπεί στην μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας. Η ασκούμενη οικονομική πολιτική της λιτότητας κατόρθωσε να μειώσει το μοναδιαίο κόστος εργασίας κατά τη διετία 2010-2011 μόνο κατά 1,2%, γιατί εκτός από τους μισθούς μειώνει και την παραγωγικότητα της εργασίας. Για τους λόγους αυτούς, εάν δεν ανατραπούν τα σημερινά δεδομένα που έχουν δημιουργήσει το ΔΝΤ, η κυβέρνηση, η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως αυτά εμπεριέχονται στο Μνημόνιο 1 και στο Μνημόνιο 2, η ύφεση, που βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη στην Ελλάδα, θα είναι βαθειά και θα διαρκέσει αρκετά χρόνια, κατά τα οποία η ελληνική οικονομία θα απωλέσει σε σημαντικό βαθμό την δυναμικότητα των παραγωγικών της δυνάμεων. Από την άποψη αυτή, οι τεχνολογικές, καινοτομικές και ποιοτικές αλλαγές στο παραγωγικό σύστημα και τις αγορές προϊόντων αποτελούν την εναλλακτική λύση των διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας και στο σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Σε αντίθεση με τον **ισχυρισμό** ότι οι δημόσιες δαπάνες είναι υπέρογκες και ευθύνονται για το δημόσιο έλλειμμα, ακόμη και μία απλή ανάλυση των στοιχείων δείχνει ότι **η υστέρηση των εσόδων** είναι η βασική αιτία για την συσσώρευση του δημόσιου χρέους. Το χαμηλό επίπεδο των δημοσίων εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ ανάγεται στους χαμηλούς άμεσους φόρους: Στην Ελλάδα οι φόροι αυτοί ανέρχονται κατά την περίοδο 1995-2008 σε περίπου 8% του ΑΕΠ, έναντι 13% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και περίπου 10,5% στην Γερμανία και τη Γαλλία. Όπως έχει γίνει αποδεκτό ακόμη και από το ΔΝΤ, ενώ οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι καταβάλλουν σε φόρους ό,τι τους αναλογεί, δεν ισχύει το ίδιο για τις ανώτερες εισοδηματικές τάξεις. Ήδη από το 2007, ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) ανέφερε ότι **οι μειώσεις των φορολογικών συντελεστών** των επιχειρήσεων θέτουν σε δοκιμασία τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα.

Πράγματι, όπως έχει αποδείξει τεκμηριωμένα το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και έχει αναδείξει και διεκδικήσει με ιδιαίτερη έμφαση η ΓΣΕΕ, **το δημοσιονομικό πρόβλημα** της ελληνικής οικονομίας οφείλεται κατά κύριο λόγο, στην δανειακή μεγέθυνση της δημόσιας και ιδιωτικής κατανάλωσης των ανώτερων εισοδημάτων, στις υπερτιμολογήσεις των κρατικών προμηθειών, στις φοροαπαλλαγές προς τις επιχειρήσεις που στέρησαν από σημαντικά έσοδα τον Κρατικό Προϋπολογισμό, στην ανισοκατανομή του εισοδήματος, στην απελευθέρωση της φοροδιαφυγής και στην κατάρρευση του μηχανισμού ελέγχου είσπραξης των εσόδων του κράτους, στην εισφοροδιαφυγή, την ευέλικτη, την αδήλωτη και ανασφάλιστη εργασία, καθώς και στην συρρίκνωση στα πλαίσια του ευρωπαϊκού καταμερισμού εργασίας, του παραγωγι-

κού, τεχνολογικού και καινοτομικού δυναμικού της χώρας.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, δηλαδή τα σοβαρά και ουσιαστικά δημοσιονομικά, κοινωνικο-οικονομικά, παραγωγικά – τεχνολογικά προβλήματα στα οποία οι εφαρμοζόμενες πολιτικές έχουν δημιουργήσει και θα παρατείνουν την περίοδο 2010 – 2015 στην ελληνική οικονομία, οι πολιτικές αποφάσεις και προτάσεις για μείωση των φορολογικών συντελεστών των επιχειρήσεων και των εισφορών που καταβάλλουν, δείχνουν να αγνοούν τις πραγματικές ρίζες του προβλήματος. Πράγματι, στο κεντρικό σενάριο βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους που έχει παρουσιάσει το ΔΝΤ, έχει γίνει η υπόθεση ότι οι πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες το 2020 θα ανέρχονται σε 30,5% του ΑΕΠ, δηλαδή θα είναι κατά περίπου 12 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ χαμηλότερες από όσο το 2007. Αυτή **η επιλογή** σηματοδοτεί την καθίζηση των δημόσιων και κοινωνικών πολιτικών που εμπεριέχονται στις προτάσεις του ΔΝΤ και στις κατευθύνσεις της ασκούμενης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. **Μία άλλη κατεύθυνση,** που διατυπώνει το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και διεκδικεί η ΓΣΕΕ, λαμβάνει υπόψη της την αναγκαιότητα να μετατοπισθεί η δημοσιονομική πολιτική σε κοινωνικά δικαιότερες λύσεις και ως εκ τούτου περιλαμβάνει τη δίκαιη αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου, την αύξηση των φορολογικών συντελεστών επί των εισοδημάτων του κεφαλαίου και του συσσωρευμένου πλούτου. Με άλλα λόγια, την αύξηση των δημοσίων εσόδων με αναδιανομή υπέρ του κόσμου της μισθωτής εργασίας και των συνταξιούχων.

Μία συνεπής και ουσιαστική πολιτική αναδιανομής του εισοδήματος θα μπορούσε να συμβάλλει σημαντικά στο δημοσιονομικό πρόβλημα. Οι μεγάλες περιουσίες θα έπρεπε να αναλάβουν το κύριο βάρος της προσαρμογής, τα επιχειρηματικά κέρδη να φορολογηθούν με υψηλότερο συντελεστή, οι φοροαπαλλαγές των επιχειρήσεων να επανεξετασθούν, ο έλεγχος των ανώτερων εισοδημάτων και των επιχειρήσεων που φοροδιαφεύγουν και εισφοροδιαφεύγουν να γίνει λεπτομερής και αποτελεσματικός.

Το δυσάρεστο, κατά την άποψη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, είναι ότι αυτή η εναλλακτική πολιτική στην Ελλάδα, όπως διεκδικούσε η ΓΣΕΕ, έπρεπε να είχε υλοποιηθεί από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990. Αντ' αυτού, η επιλογή πολιτικών επώασης των αιτιών συσσώρευσης και διόγκωσης του δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας και η προσφυγή στον «μηχανισμό στήριξης» της ελληνικής οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αποδόμησε το σύστημα των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και των εργασιακών σχέσεων, συρρίκνωσε τους μισθούς και τις συντάξεις, καθώς και τις νέες θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας στην εκρηκτική αύξηση της ανεργίας. **Αποτέλεσμα αυτών,** των κατ' ουσίαν μονομερών επιλογών, είναι η ανεπιτυχής μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους και η παράταση των συνθηκών της οικονομικής κρίσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας κατά τα επόμενα χρόνια παρά τις θυσίες που υποβάλλονται οι ασθενέστερες και μεσαίες εισοδηματικές τάξεις της ελληνικής κοινωνίας. Παράλληλα, οι ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, που προβλέπονται από το

Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής (2010-2015), πρόκειται να διαμορφώσουν συνθήκες ιδιωτικού μονοπωλίου, με ό,τι αυτό αρνητικά συνεπάγεται για τους καταναλωτές, ενώ ταυτόχρονα το δημόσιο, ως υπεύθυνο για την αποτελεσματική τους λειτουργία, στερείται πόρων και πεδίων άσκησης δημόσιων, τεχνολογικών και αναπτυξιακών πολιτικών. Η λύση στην Ελλάδα, κατά την άποψή μας, είναι η άμεση φορολογία (ΗΠΑ 12% του ΑΕΠ, Ε.Ε.-27 12% του ΑΕΠ, Ιρλανδία 10% του ΑΕΠ, Ελλάδα 6% του ΑΕΠ, το 2009) και ο προσανατολισμός της αποταμίευσης σε νέες επενδύσεις σύγχρονων αναπτυξιακών και κοινωνικών υποδομών, καθώς και σε νέους κλάδους παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, ποιότητας, καινοτομίας, απασχόλησης και διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας.

Η απόφαση της Συνόδου Κορυφής (21/7/11) εμπεριέχει την επιμήκυνση της αποπληρωμής του ελληνικού χρέους, την μείωση του επιτοκίου, την επαναγορά και ανταλλαγή ομολόγων, βελτιώνοντας του όρους δανεισμού και καθιστώντας το χρέος πιο διαχειρίσιμο, αλλά η σημαντικότητα περιλαμβάνεται στην σχέση που θα διαμορφωθεί κατά τα επόμενα χρόνια ανάμεσα στο χαμηλότερο επιτόκιο και τον ρυθμό ανάπτυξης. Και αυτό γιατί η συνέχιση των πολιτικών λιτότητας, η έλλειψη αναδιανεμητικών και αναπτυξιακών στοιχείων, οι ιδιωτικοποιήσεις και η αύξηση της ανεργίας, ελλοχεύουν τον κίνδυνο της μη μείωσης του λόγου χρέους προς ΑΕΠ και της μη δημιουργίας συνθηκών « παραγωγής» πρωτογενών πλεονασμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, **η κεντρική επιδίωξη της Έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση του έτους 2011,** συνίσταται στην αξιολόγηση των ασκούμενων πολιτικών με βάση το Μνημόνιο 1, στις προοπτικές παράτασης της οικονομικής κρίσης και ύφεσης στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος 2010-2015 και των επιπτώσεων τους στην οικονομία, τα εισοδήματα, το τραπεζικό-πιστωτικό σύστημα, τις δημοσιονομικές εξελίξεις, την απασχόληση και την ανεργία, την κλιματική αλλαγή, τις εργασιακές σχέσεις και την κοινωνική ασφάλιση.

Η κεντρική αυτή επιδίωξη της Έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση του έτους 2011, σημαίνει την κατανόηση του αδιεξόδου των ασκούμενων πολιτικών «εσωτερικής υποτίμησης, λιτότητας, ελεγχόμενης χρεοκοπίας» και του σχεδιασμού πολιτικών για την αποκατάσταση της τάξης των κοινωνικών αναγκών και όχι της τάξης του κέρδους, στην κατεύθυνση απαλλαγής χρέους προς τις τράπεζες, επανακαθορισμού του ευρωπαϊκού καταμερισμού εργασίας υπέρ της Μεσογειακής και Ανατολικής Ευρώπης, αποκατάστασης της δημόσιας εποπτείας και ελέγχου των αγορών και του τραπεζικού συστήματος, αναδιανομής του εισοδήματος και του πλούτου μέσω του φορολογικού συστήματος και ποιοτικής αναβάθμισης των εργασιακών σχέσεων και του κράτους-πρόνοιας.

Στο πλαίσιο αυτής **της εναλλακτικής στρατηγικής** για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και ύφεσης στην Ελλάδα, τα πιο σημαντικά συμπεράσματα της Έκθεσης αναφέρονται στα εξής:

1. **Η ελληνική οικονομία** διανύει πλέον το τρίτο έτος της ύφεσης χωρίς η διαδικασία της εσωτερικής υποτί-

μησης που βρίσκεται σε εξέλιξη να έχει επιτύχει τους στόχους της και ιδιαίτερα την επιστροφή της Ελλάδας στις αγορές το 2012, παρά τις σημαντικές θυσίες των μισθωτών και των συνταξιούχων. Η βαθειά ύφεση έχει οδηγήσει σε μεγάλη απόκλιση του εισοδήματος ανά κάτοικο στην Ελλάδα (υποχωρώντας στο επίπεδο του έτους 2000) από τον μέσο όρο των 15 πιο προηγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόκλιση της παραγωγικότητας της εργασίας (υποχωρώντας στο επίπεδο του έτους 2000), της αγοραστικής δύναμης του μέσου μισθού (υποχωρώντας στα επίπεδα τιμών 2001-2002), του ποσοστού ανεργίας (υποχωρώντας στα επίπεδα της δεκαετίας του 1960), της εγχώριας ζήτησης (υποχωρώντας στο επίπεδο του έτους 2003),...κλπ.

	Μείωση 2009-2011	Υποχώρηση στο έτος...	Μείωση έναντι μέσου όρου ΕΕ-15	Υποχώρηση στο έτος...	Μείωση έναντι μέσου όρου 35 προηγμένων χωρών	Υποχώρηση στο έτος...
Εγχώρια ζήτηση	16,4%	2003			8.2%	2001
ΑΕΠ	10,2%	2005			13.5%	2001
ΑΕΠ ανά κάτοικο			9.0%	2000		
Παραγωγικότητα εργασίας	3,3%	2005	6.4%	2000	7.6%	2000
Αγοραστική δύναμη μέσου μισθού	11,4%	2003	8.3%	2001-2002		
Ποσοστό ανεργίας	15,2%	Δεκαετία 1950				
Κεφαλαιακό απόθεμα	3,2%	2007				
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	38,2%	1998				
Λόγος προϊόντος / κεφαλαίου	10,0%	1999				
Εξαγωγική επίδοση*					7,1%	1975
Εξαγωγική επίδοση=Μεγέθυνση εξαγωγών μείον μεγέθυνση αγορών προορισμού των εξαγωγών						

Πηγή: *Επεξεργασία Στοιχείων Ameco, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

2. **Η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης** στην Ελλάδα κατόρθωσε, μεταξύ των άλλων, να μειώσει το μοναδιαίο κόστος εργασίας κατά την διετία 2010-2011, μόνο κατά 1,2%, γιατί εκτός από τους μισθούς μειώνει και την παραγωγικότητα της εργασίας. Παράλληλα, σε σύγκριση με τις 35 πλέον ανταγωνίστριες οικονομίες, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα μειώθηκε την ίδια περίοδο κατά 3,7%, χωρίς παράλληλα να έχει βελτιωθεί το επίπεδο ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, γιατί τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας

στην Ελλάδα είναι κυρίως διαρθρωτικά και ποιοτικά και δεν αφορούν, όπως λανθασμένα υποστηρίζεται, το κόστος εργασίας.

3. **Η δυνατότητα** αύξησης της φορολογίας κατά 10 μονάδες του ΑΕΠ, η οποία θα προέλθει κατά το ήμισυ από την πραγματική αποκατάσταση της φορολογικής δικαιοσύνης και το άλλο ήμισυ από την αναδιανομή του εισοδήματος και την επιβολή ενός πράσινου φόρου, αποτελεί καθοριστική προϋπόθεση εξασφάλισης της πληρωμής των τόκων του δημόσιου χρέους, αύξησης των δημόσιων επενδύσεων για την βελτίωση των αναπτυξιακών και κοινωνικών υποδομών και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και χρηματοδοτικής στήριξης του συστήματος κοινωνικής προστασίας.

4. **Η θετική συμβολή** του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας στην διαμόρφωση του ΑΕΠ οφείλεται κατά τα 2/3 περίπου στην μείωση των εισαγωγών εξαιτίας της δραστικής περιστολής της εσωτερικής ζήτησης. Έτσι, η συμβολή των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στην διαμόρφωση του ΑΕΠ κατά την τελευταία διετία (2010-2011) ανήλθε σε περίπου 4 εκατοστιαίες μονάδες. Παράλληλα, η συμβολή των εξαγωγών στην μεγέθυνση του ΑΕΠ κατά το 2010-2011 ανήλθε σε 3 εκατοστιαίες μονάδες και ανάγεται εξ' ολοκλήρου στην θεαματική μεγέθυνση των αγορών προορισμού των ελληνικών εξαγωγών, επομένως σε εξωγενείς παράγοντες που δεν σχετίζονται με την ασκούμενη πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης.

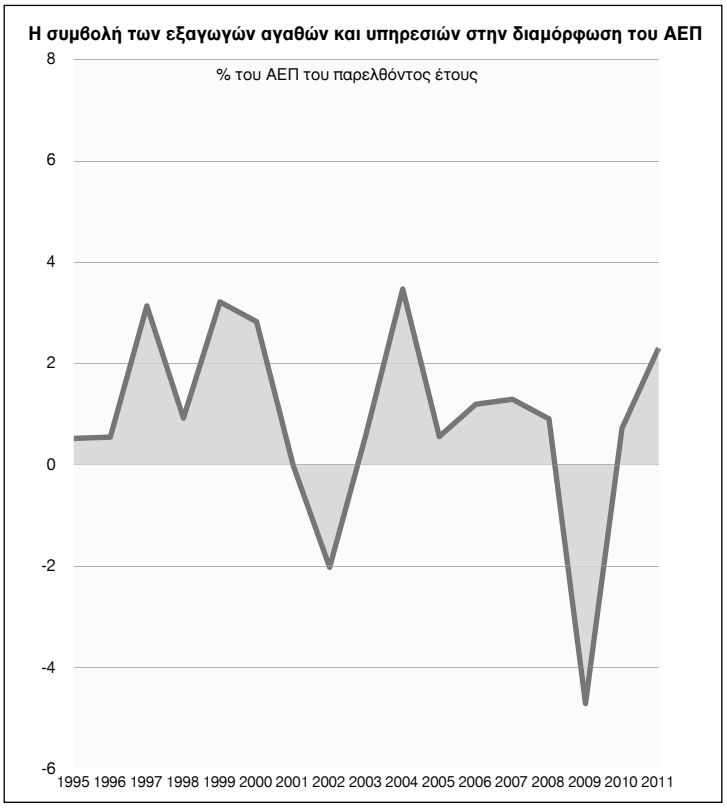

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

5. **Η θεαματική πτώση** (-16,4%) της εγχώριας ζήτησης την περίοδο 2009-2011 έχει οδηγήσει σε δραματική μείωση του ΑΕΠ και σε εκρηκτική αύξηση της ανεργίας. Οι επιπτώσεις ήταν σχεδόν άμεσες αφού η παραγωγή προσαρμόζεται στις διακυμάνσεις της ζήτησης σε βραχυχρόνια διάρκεια σε αντίθεση με τους μισθούς και τις τιμές που προσαρμόζονται σε μεσοπρόθεσμη διάρκεια.

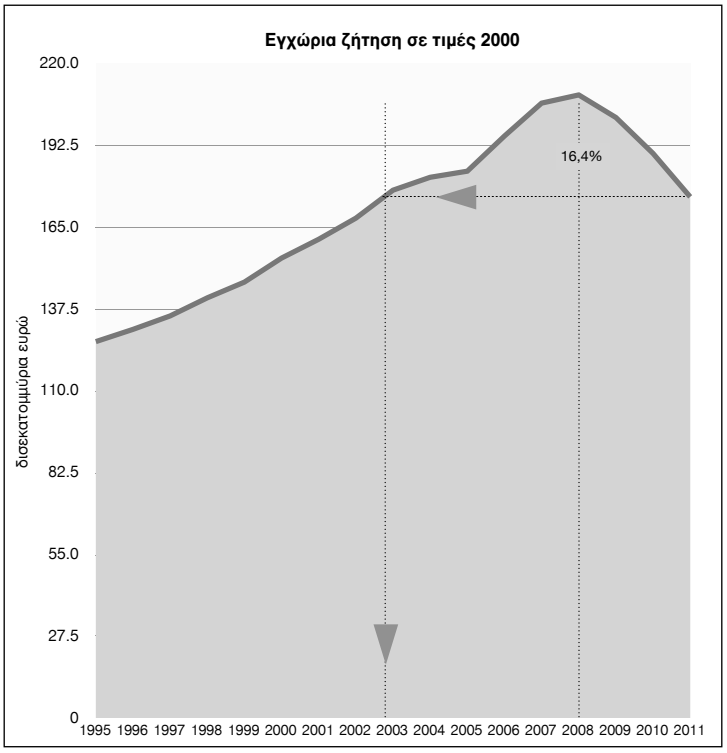

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

6. **Η μείωση του ΑΕΠ** ανέρχεται σωρευτικά για την τριετία 2009-2011 σε 10,2%. Σε μακροχρόνια προοπτική η πτώση του προϊόντος εμφανίζεται ως η μεγαλύτερη μείωση της μεταπολεμικής περιόδου. Η μείωση του 1974 ήταν μεν μεγαλύτερη αλλά διήρκεσε μόνο ένα έτος, ενώ η μείωση της περιόδου 2009-2011, όχι μόνο είναι τριετής αλλά είναι πολύ πιθανό να επεκταθεί και στο μέλλον εάν λάβουμε υπόψη μας ότι τα νέα μέτρα περιστολής της ζήτησης που περιλαμβάνονται στο Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα 2010-2015 θα έχουν σημαντικά υφεσιακά αποτελέσματα.

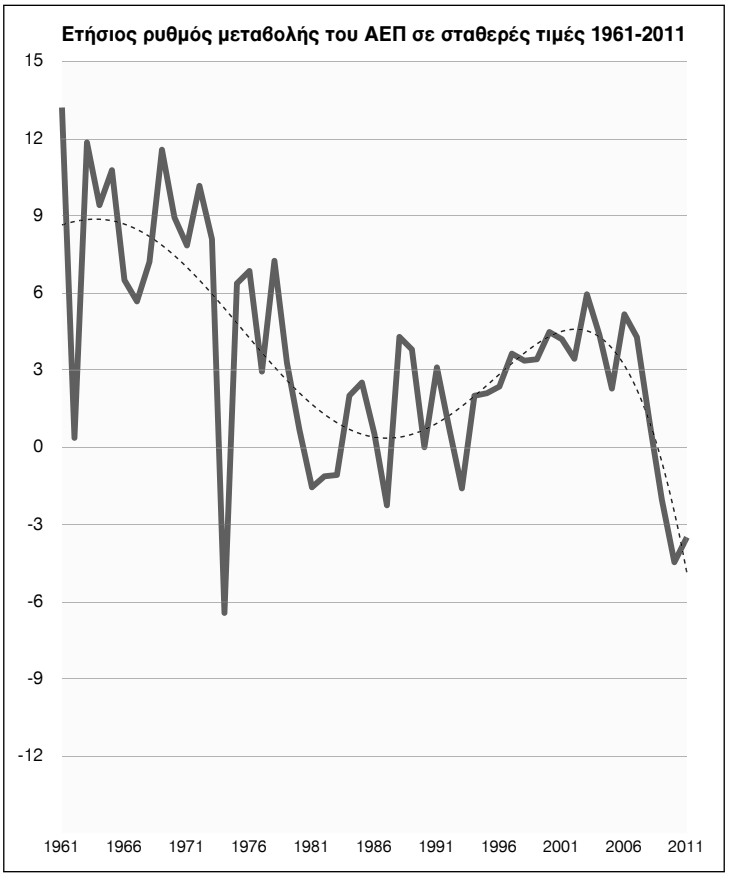

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

7. Κατά τα έτη 2010-2011 παρατηρείται στην Ελλάδα **μεγάλη πτώση του αριθμού των απασχολουμένων** ως επακόλουθο της μείωσης του προϊόντος, όπως εξάλλου ήταν αναμενόμενο, αφού οι δύο μεταβλητές παρουσιάζουν ισχυρή συσχέτιση σε όλες τις χώρες και όλες τις εποχές. Η μείωση του αριθμού των απασχολουμένων ανήλθε σε 4,7% περίπου, έναντι 8% του ΑΕΠ. Το υπόλοιπο 3,3% της μείωσης του προϊόντος προήλθε από την μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας,

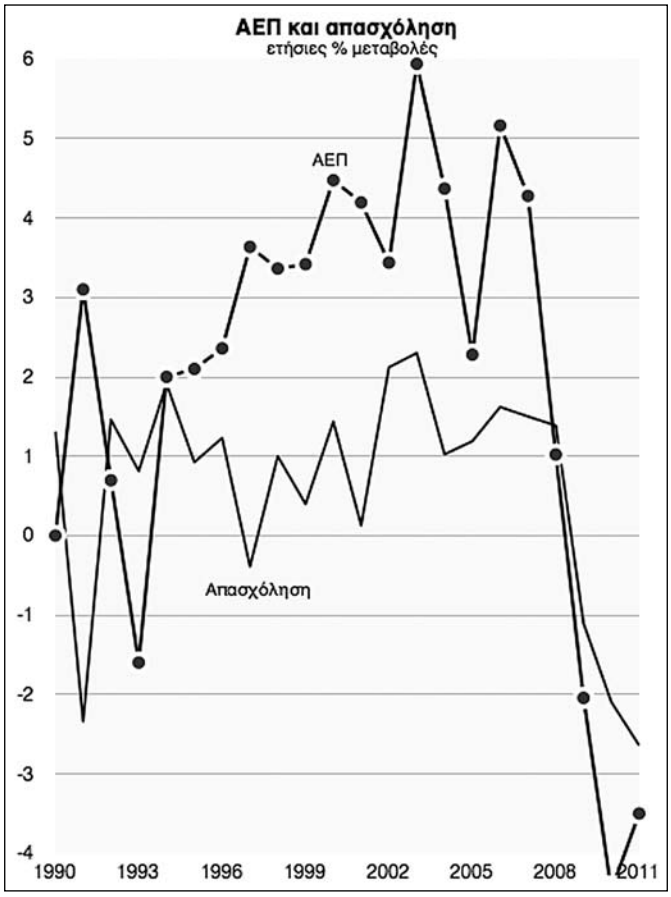

Πηγή: *Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΣΥΕ και Ameco Database.*

8. **Η μείωση** της απασχόλησης κατά 4,7% στην διάρκεια της διετίας 2010-2011 (-9,8% κατά την τριετία 2009-2011), μετατράπηκε σε κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού ανεργίας, το οποίο κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2011 θα προσεγγίσει το 15%, υποχωρώντας στα υψηλά επίπεδα ανεργίας των ετών της δεκαετίας του 1950. Όμως, κατά τις εκτιμήσεις του ΙΝΕ, το ποσοστό αυτό θα ανέλθει στα επίπεδα του 17% -18% και σε όρους πραγματικής ανεργίας το αντίστοιχο ποσοστό θα ανέλθει στα επίπεδα του 22%-23%, υποχωρώντας στα υψηλά επίπεδα των πρώτων ετών της δεκαετίας του 1960 (το 1961 η ανεργία ήταν 864.000 άτομα, δηλ. 26,4% του εργατικού δυναμικού το οποίο ήταν 3.640.000 άτομα), κατά τα οποία συντελέσθηκε το μεγαλύτερο μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων προς το εξωτερικό κατά την περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

9. Ο διπλασιασμός του ποσοστού ανεργίας κατά την τριετία 2009-2011, σε συνδυασμό με την διοικητική μείωση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, έχει προκαλέσει **μείωση των πραγματικών μισθών** 11,5% στο σύνολο της οικονομίας και 9,2% στον ιδιωτικό τομέα κατά το 2010-2011.

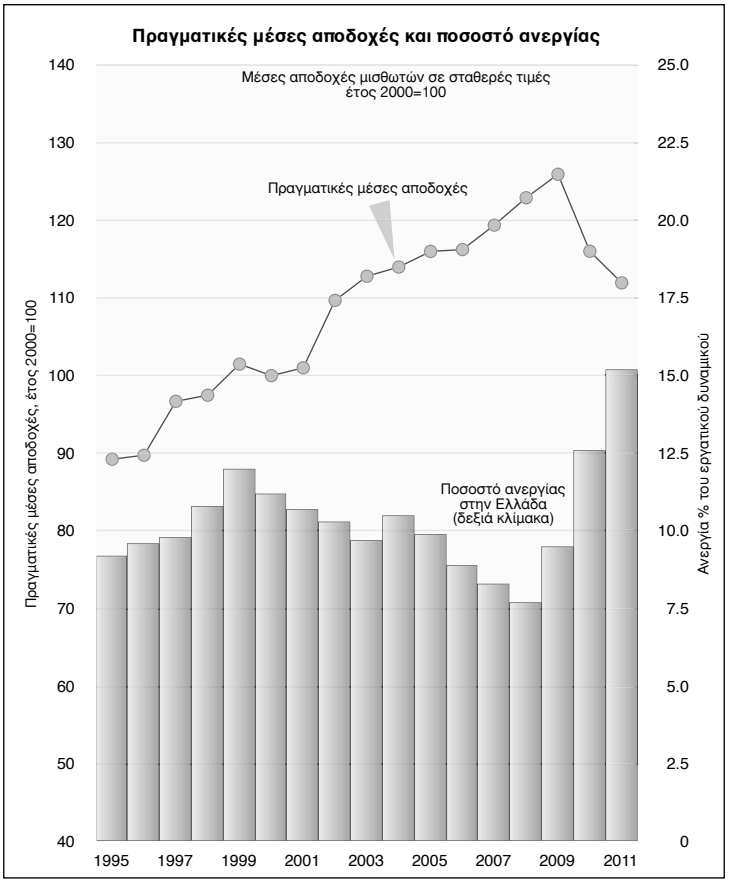

Πηγή: *Ameco Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

10. Η θεαματική αύξηση του αργούντος παραγωγικού δυναμικού της χώρας κατά την διετία 2010-2011 και η αρνητική εξέλιξη των καθαρών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (περίοδος αποεπένδυσης με την έννοια ότι μειώθηκε το καθαρό κεφαλαιακό απόθεμα της χώρας) συνέβαλε στην μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 3,3%, υποχωρώντας στο τέλος του 2011 στο επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας του έτους 2005.

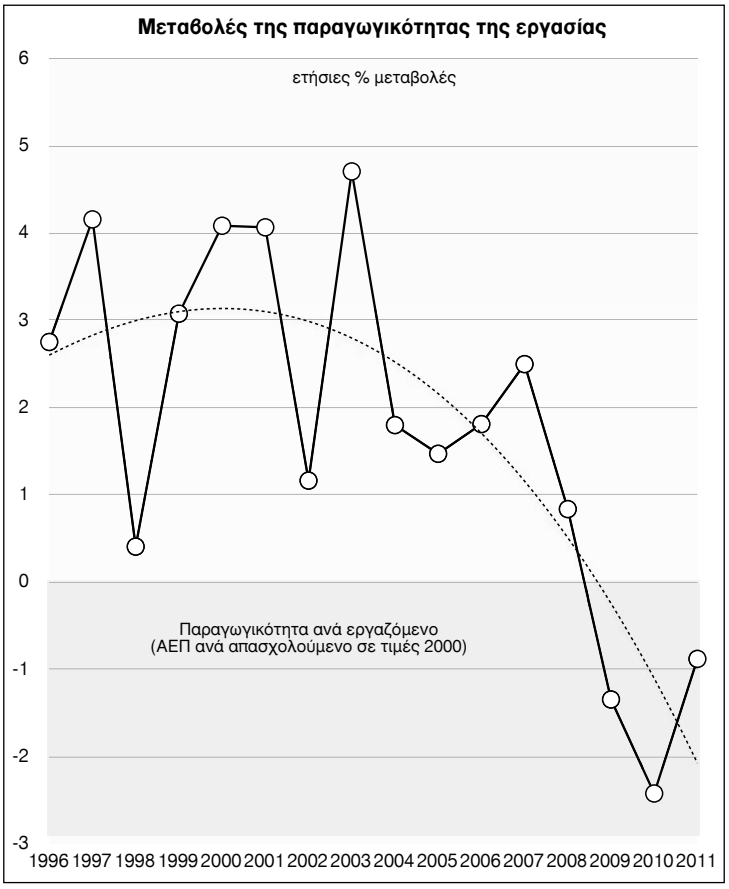

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

11. **Η βαθειά και παρατεταμένη οικονομική κρίση** και ύφεση έφερε στην επιφάνεια, μεταξύ των άλλων, τα «εγγενή προβλήματα» στην λειτουργία του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι πολιτικές απορρύθμισης, ιδιωτικοποίησης, μεγάλης πιστωτικής επέκτασης, «τιτλοποίησης» δανείων, κ.ά., έπαιξαν αρνητικό ρόλο και έφεραν τα τραπεζικά συστήματα πολλών χωρών στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Η δημόσια κρατική παρέμβαση για τη διάσωση των τραπεζών επιβάρυνε δραματικά τους κρατικούς προϋπολογισμούς και τελικά τους φορολογούμενους. **Ο δημόσιος έλεγχος των τραπεζών** κρίνεται πλέον αναγκαίος. Επιπρόσθετα, ένας ισχυρός κρατικός τραπεζικός πυλώνας με ξεκάθαρη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών σχέσεων και λειτουργία με οικονομικά, κοινωνικά και αναπτυξιακά κριτήρια, αποτελεί μία ενδεδειγμένη δημόσια επιλογή για το εγγύς και απώτερο μέλλον.

12. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης και ύφεσης **οι τράπεζες** απαιτείται να λειτουργούν αντικυκλικά, με την έννοια να αμβλύνουν τις συνέπειες της κρίσης και όχι να τις επιτείνουν. Ένας τέτοιος **προσανατολισμός** δεν είναι σήμερα δυνατός στο πλαίσιο του συστήματος των ιδιωτικών τραπεζών, της πλήρους απελευθέρωσης της χρηματοπιστωτικής αγοράς και του άκρατου ανταγωνισμού. Τον ρόλο αυτό καλούνται να διαδραματίσουν οι δημόσιες ή τα ειδικού σκοπού πιστωτικά ιδρύματα. Για τον λόγο αυτό, **οι τράπεζες δημοσίου συμφέροντος** και ειδικού σκοπού απαιτείται άμεσα να εκσυγχρονισθούν, να ενισχυθούν και να διαδραματίσουν ένα ρόλο ρυθμιστικό, κοινωνικό, αναπτυξιακό και σταθεροποιητικό για ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα και την οικονομία. Ο πυλώνας αυτός των δημοσίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τραπεζών απαιτείται να λειτουργήσει με νέα κριτήρια αποδοτικότητας που θα βασίζονται, κυρίως, στην μεγιστοποίηση της αναπτυξιακής και κοινωνικής αποτελεσματικότητας.

13. Τα αποτελέσματα της ύφεσης που προκαλείται από την πολιτική της δημοσιονομικής προσαρμογής και της εσωτερικής υποτίμησης είναι ήδη ορατά στο επίπεδο ζωής των κατοίκων της χώρας. Δημιουργείται έτσι στην Ελλάδα μία έντονη τάση για επιστροφή σε ένα χαμηλότερο επίπεδο ζωής και παραγωγικότητας, ώστε να γίνει δυνατό, κατά την επικρατούσα άποψη, να ισοσκελισθούν το εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών και τα δημόσια οικονομικά. Παράλληλα, το 2010-2011, η ελληνική οικονομία **παρουσίασε απόκλιση** 9% έναντι του μέσου όρου των 15 πιο ανεπτυγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο δείκτης σύγκλισης μειώθηκε από το 84,5% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 το 2009 σε 75,9% το 2011. Ουσιαστικά, πρόκειται για **οπισθοχώρηση** της πραγματικής σύγκλισης κατά μία δεκαετία, δηλαδή στο επίπεδο του 2001.

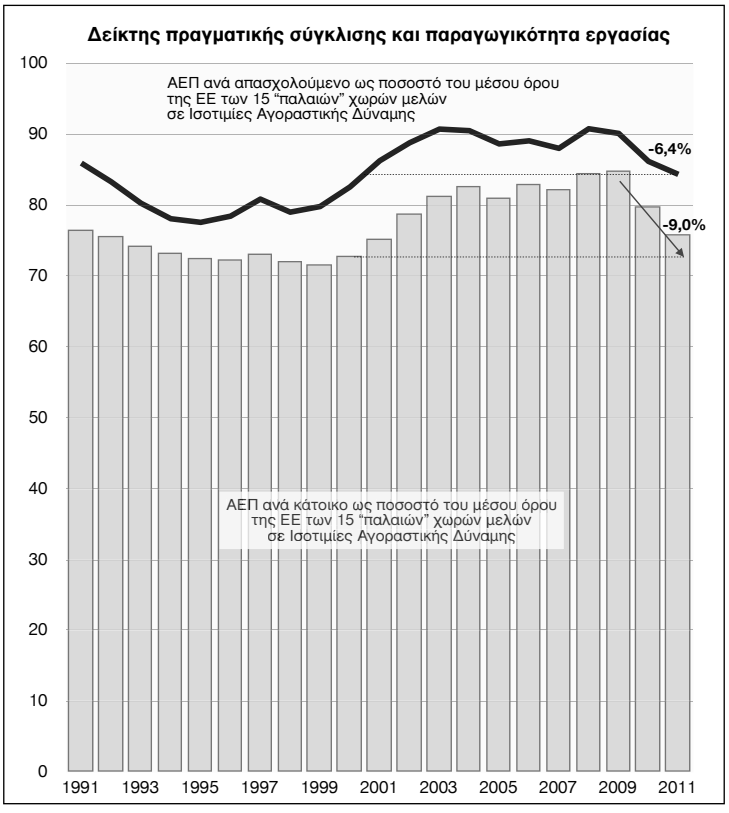

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

14. Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, σε σταθερές τιμές, παρουσίασαν κάμψη το 2008, η οποία συνεχίστηκε το 2009-2011 και αναμένεται να επιδεινωθεί περαιτέρω το 2012. Το 2011 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου έχουν επιστρέψει στο επίπεδο του 1997, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μία μείωση του καθαρού κεφαλαιακού αποθέματος.

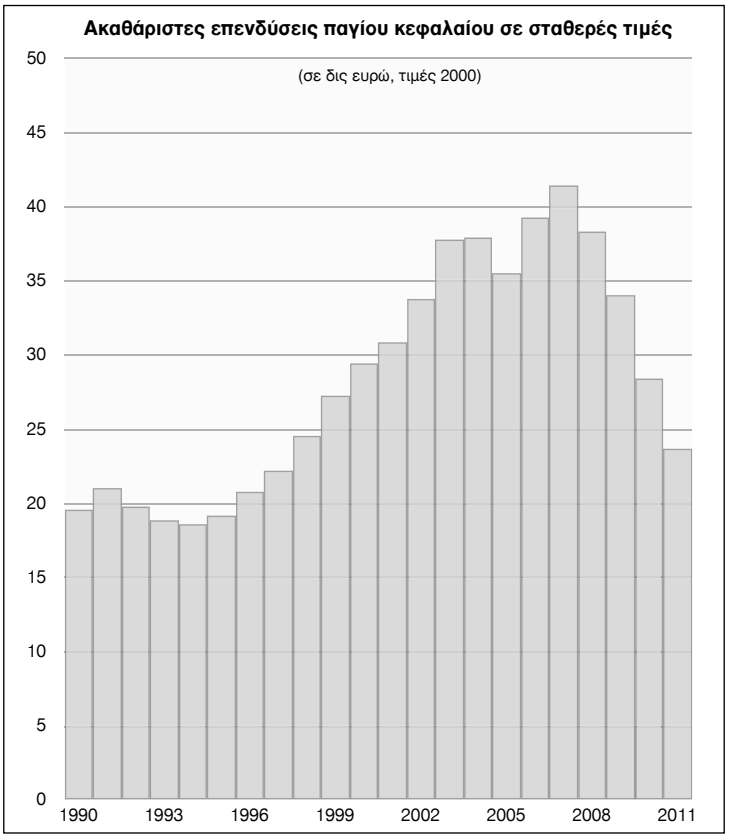

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

15. Η ιδιωτική κατανάλωση (σε σταθερές τιμές) παρουσίασε μείωσε 4,5% στη διάρκεια του 2010 και θα μειωθεί περαιτέρω κατά 6,4% μέχρι το τέλος του 2011. Η συρρίκνωση του όγκου της ιδιωτικής κατανάλωσης αναμένεται να συνεχιστεί το 2012 (-2,2% σύμφωνα με την πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Έτσι, αθροιστικά στην τετραετία 2009-2012 η συνολική μείωση θα ανέρχεται σε 15,3% έναντι του 2008 και το επίπεδο της κατανάλωσης σε πραγματικούς όρους θα έχει επιστρέψει στο επίπεδο του 2004.

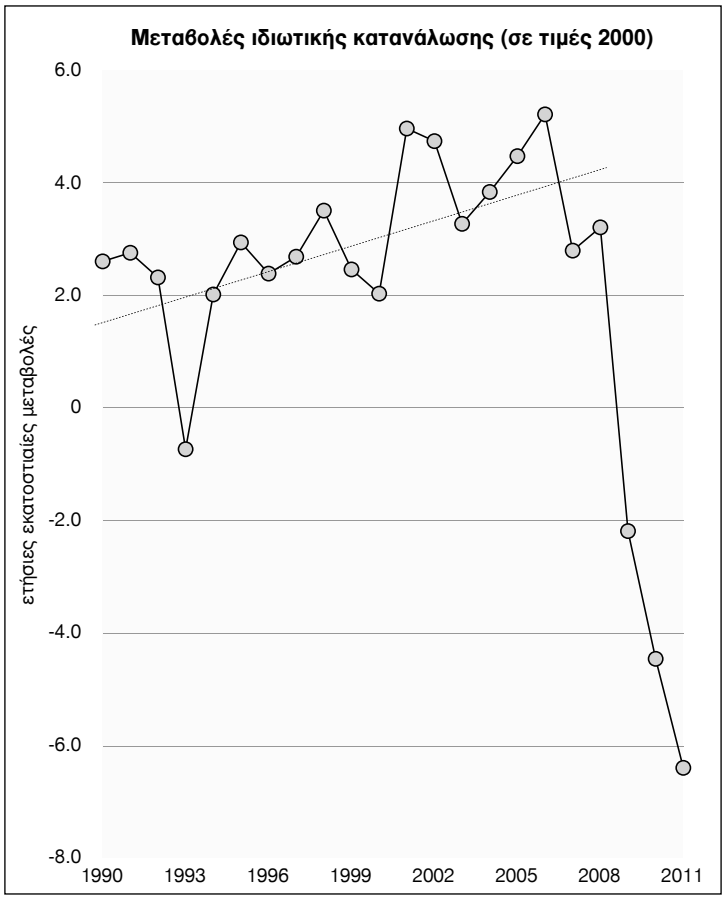

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

16. Η δημόσια κατανάλωση αυξήθηκε κατά 10,3% το 2009, επιτρέποντας έτσι στην ελληνική οικονομία να συγκρατήσει την βαθύτερη ύφεση. Ταυτόχρονα όμως, η αύξηση αυτή συνέβαλε και στην διερεύνηση του δημόσιου ελλείμματος. Η αποκατάσταση του δημοσιονομικού ελλείμματος του 2010 προκάλεσε μείωση του όγκου της δημόσιας κατανάλωσης κατά 6,5% το 2010 και 2,6% το 2011, αναμένοντας να παραμείνει αμετάβλητη (σε σταθερές τιμές) το 2012.

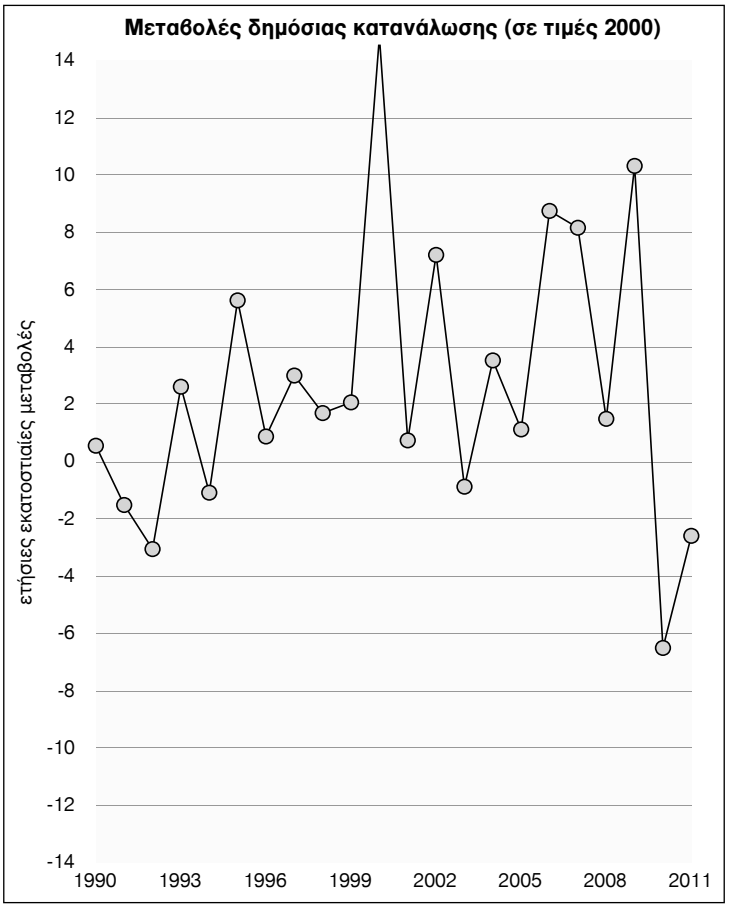

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

17. Το 2009 **οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών** μειώθηκαν κατά 20% περίπου, σε όγκο, έναντι του 2008. Εντούτοις, στην διετία 2009-2010 οι απώλειες αυτές περιορίστηκαν, καθώς υπήρξε αύξηση κατά 3,8% και 10,7% το 2010 και το 2011 αντίστοιχα. Σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, η ύφεση της ελληνικής οικονομίας που χαρακτηρίζεται από μειώσεις της ζήτησης, οδήγησε σε πτώση κατά 32% περίπου την τριετία 2009-2011, η οποία αναμένεται να συνεχιστεί κατά το 2012, ενισχύοντας έτσι την πτώση που θα υπερβεί αθροιστικά για την τετραετία 2009-2012 το 1/3 του όγκου των εισαγωγών του 2008. Αυτές οι μεταβολές εξηγούν την βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ από το -12% περίπου κατά την τριετία 2006-2008 σε -5% περίπου κατά το 2011.

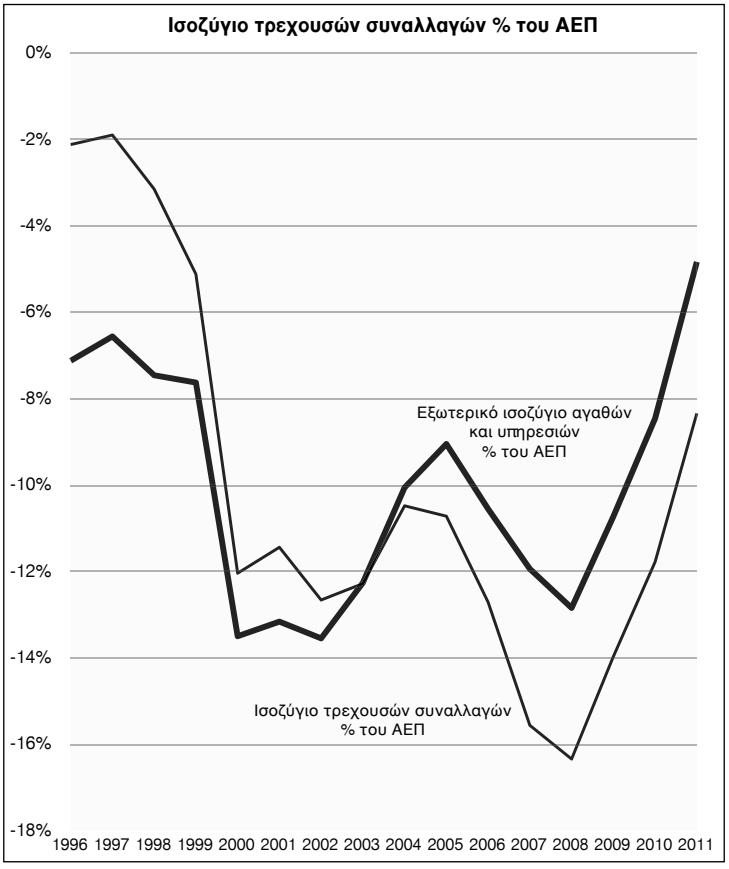

Πηγή: *Ameco Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

18. Η Ελλάδα αντιμετώπισε και πριν την οικονομική κρίση οξύ **δημοσιονομικό πρόβλημα** με υψηλό δημόσιο χρέος και έλλειμμα. Η διεθνής οικονομική κρίση που έπληξε την ελληνική οικονομία από τα τέλη του 2008 επιτάχυνε και επέτεινε την επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών. Το 2009 το δημόσιο χρέος κυμαινόταν στο 127,1% του ΑΕΠ με τον μέσο όρο των χωρών του ευρώ στο 79,3% του ΑΕΠ και το δημόσιο έλλειμμα στο 15,4% του ΑΕΠ, ενώ ο μέσος όρος της ευρωζώνης ήταν στο 6,3% του ΑΕΠ.

19. Η ασκούμενη πολιτική, ένα χρόνο μετά την υπογραφή του Μνημονίου, που συνεχίζει να προσδοκά σε μείωση του δημόσιου ελλείμματος, έλεγχο του δημόσιου χρέους και βελτίωση του επιπέδου ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας με την υλοποίηση πολιτικών «εσωτερικής υποτίμησης» έχει κριθεί, όπως έχει προβλέψει το ΙΝΕ στην Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση του έτους 2010, ως **αδιέξοδη**, δεδομένου ότι στην σφαίρα της πραγματικής οικονομίας οδηγεί την χώρα σε βαθιά ύφεση και στην σφαίρα των δημόσιων οικονομικών έχει αποτύχει στην επίτευξη των στόχων που το ίδιο το Μνημόνιο έχει θέσει.

20. Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2010-2015 παρουσιάζεται ως μονόδρομος για την συνέχιση της δανειοδότησης της χώρας, την αποφυγή της χρεοκοπίας και την έξοδο από την κρίση. Στην πραγματικότητα όμως βρίθει αναποτελεσματικών μέτρων αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας που εφαρμόσθηκαν στο παρελθόν και οδήγησαν στο σημερινό αδιέξοδο. Το ΜΠΔΣ θα είναι αναποτελεσματικό, όπως εξάλλου ήταν και το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής (ΠΟΠ) που αντικαθιστά τόσο στον τομέα περιορισμού των ελλειμμάτων και την δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων, όσο και στον τομέα συγκράτησης και διαχείρισης του δημόσιου χρέους, γιατί, κατά κύριο λόγο, στερείται αναδιανεμητικών και αναπτυξιακών στοιχείων.

21. Μετά από μείωση 7,9% κατά το 2010, **οι μέσες πραγματικές αποδοχές** ανά απασχολούμενο αναμένεται να μειωθούν περαιτέρω μέχρι το τέλος του 2011 κατά 3,5%. Η σωρευτική αύξηση των μέσων πραγματικών αποδοχών επί σειρά ετών, είχε οδηγήσει, μέχρι το 2009, την αγοραστική δύναμη των μισθών σε επίπεδα περίπου 20% ανώτερα σε σύγκριση με το 1999. Περισσότερο από το ήμισυ αυτής της προόδου που έχει συντελεστεί στην διάρκεια μίας δεκαετίας θα έχει αναιρεθεί στο τέλος της διετίας του 2010-2011, με αποτέλεσμα στο τέλος του 2011 **η αγοραστική δύναμη του μέσου μισθού** θα έχει υποχωρήσει στο επίπεδο του 2003.

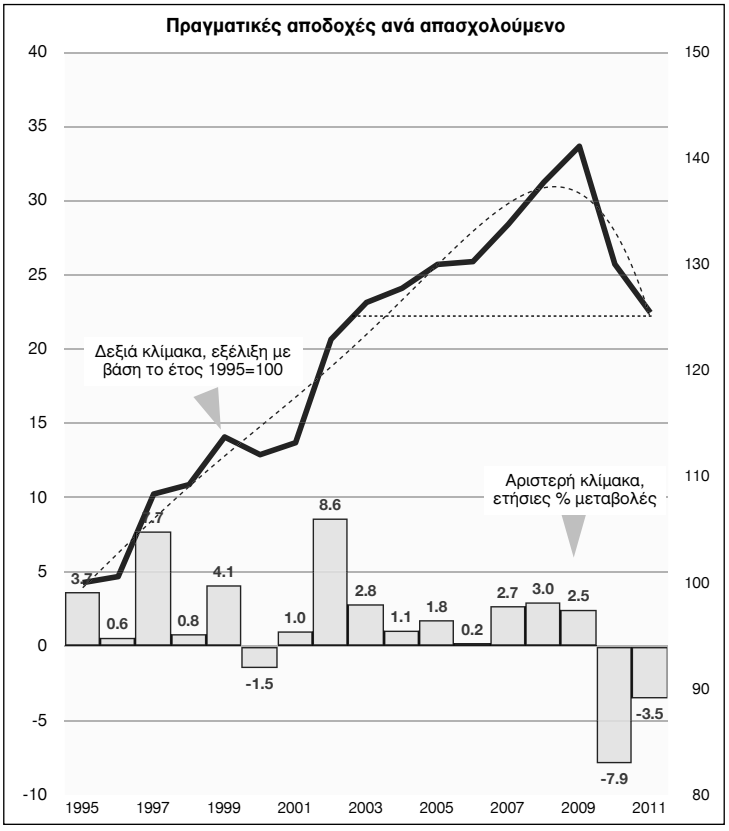

Πηγή: *Ameco Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

22. Μέχρι και το 2011, **η αύξηση των μέσων πραγματικών αποδοχών** ανά απασχολούμενο είχε ως αποτέλεσμα να συγκλίνουν σημαντικά οι αμοιβές στην Ελλάδα έναντι του αντίστοιχου μέσου όρου των 15 πιο προηγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σύγκλιση, παρά τις κατά καιρούς ανακοπές της πορείας της, στην μακροχρόνια διάρκεια ακολουθούσε, μέχρι το 2009, ανοδική τάση της τάξης του 0,7% ετησίως. Ενώ στην δεκαετία του 1990 ανερχόταν σε 75% περίπου του μέσου όρου της Ε.Ε.-15, έφθασε στο 86% κατά το 2008-2009. Κατά το 2010-2011, ωστόσο, η ανοδική πορεία της σύγκλισης των αποδοχών έχει ανακοπεί και ο δείκτης οδηγήθηκε από το 86% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 στο 78,5%. Η σύγκλιση των πραγματικών μισθών μέχρι το τέλος του 2011 θα έχει υποχωρήσει περίπου κατά μία δεκαετία, δηλαδή στο επίπεδο του δεύτερου εξαμήνου του 2001.

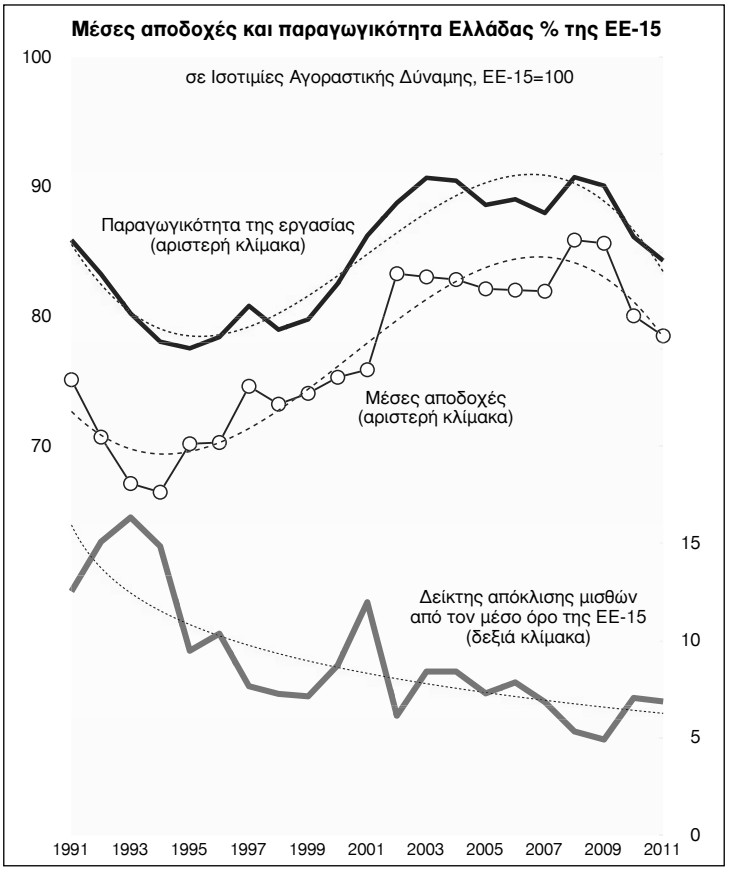

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

23. Η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά μετά το 1995 και μέχρι το 2009, είτε σε σχέση με άλλα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, είτε σε διεθνή σύγκριση. Υπολογισμένη ως ποσοστό του μέσου αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε.-15 χωρών είχε προσεγγίσει το 91% κατά το 2003 και παρέμεινε σε αυτό το επίπεδο μέχρι το 2009. Από το 2010 αρχίζει η διαδικασία απόκλισης της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας έναντι της αντίστοιχης της Ε.Ε.-15 χωρών και ο δείκτης θα έχει υποχωρήσει στο τέλος του 2011 από το 91% στο 84%.

24. Το μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ (διορθωμένο για την επίπτωση της απασχόλησης) που εκφράζει την πρωτογενή διανομή του προϊόντος, παρουσιάζει μακροχρόνια πτωτική τάση της οποίας το σημείο εκκίνησης τοποθετείται στο έτος 1983. Στο τέλος του 2011 θα έχει μειωθεί έναντι του μέσου όρου της πενταετίας 1995-2000 κατά περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και 11 μονάδες έναντι του 1983.

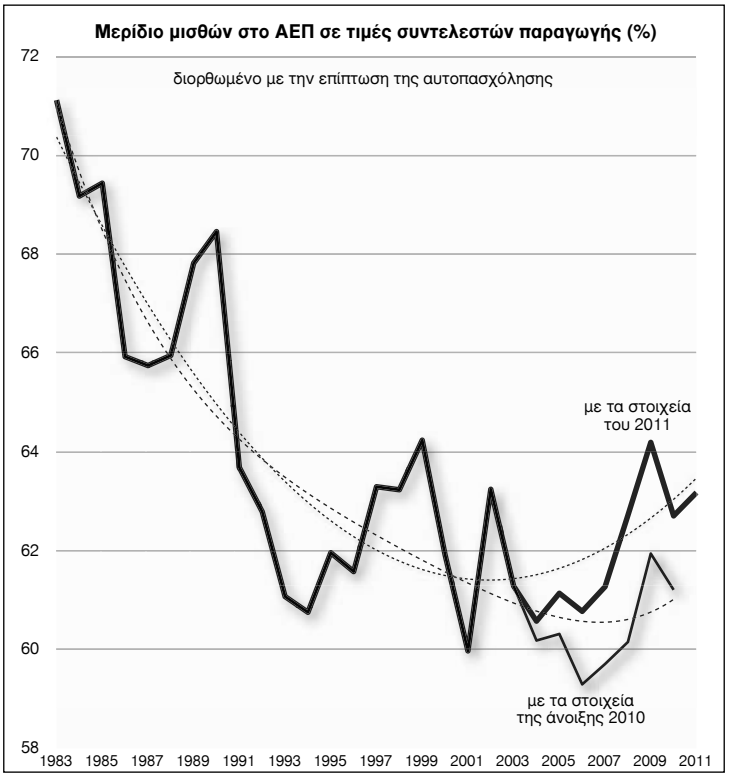

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

25. Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας κατά την περίοδο 1995-2009, συγκρινόμενο με το αντίστοιχο μέγεθος των 35 βιομηχανικών χωρών αυξήθηκε συνολικά κατά περίπου 5%. Αυτό σημαίνει ότι από την αύξηση του σταθμισμένου μοναδιαίου κόστους εργασίας σε δολάρια (23%), το 18% οφειλόταν στις μεταβολές της ονομαστικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, δηλαδή στην ανατίμηση του ευρώ και μόνο 5% στις διεκδικήσεις των εργαζομένων για υψηλότερες αποδοχές.

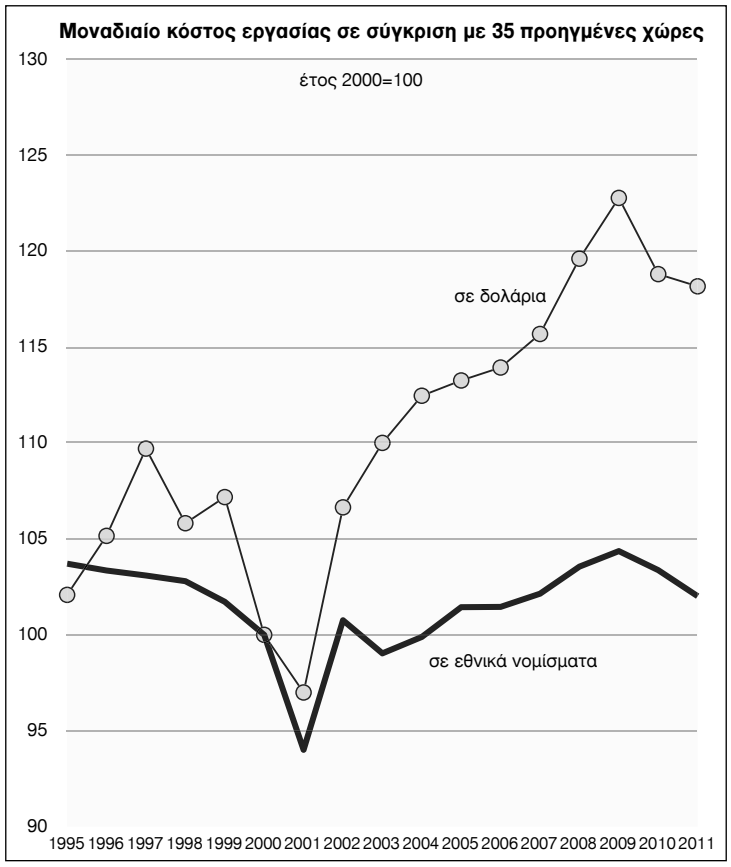

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

26. Ο ισχυρισμός ότι η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας επιδεινώθηκε την περίοδο 1995-2009 κατά -26,8% εξαιτίας των αυξήσεων των μισθών δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Για την επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας τιμής οι αυξήσεις των μισθών στην Ελλάδα ευθύνονται μόνο κατά ένα μικρό μέρος, περίπου κατά ένα πέμπτο.

27. Οι μέσες ετήσιες αποδοχές το 2011 ανέρχονται στην Ελλάδα σε 27.336 ευρώ, έναντι 39.562 ευρώ κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.-15 χωρών. Μόνο σε δύο χώρες (Κύπρος, Πορτογαλία) οι αποδοχές είναι μικρότερες από ό,τι στην Ελλάδα.

Ετήσιες αποδοχές ανά απασχολούμενο 2011 (σε ευρώ)

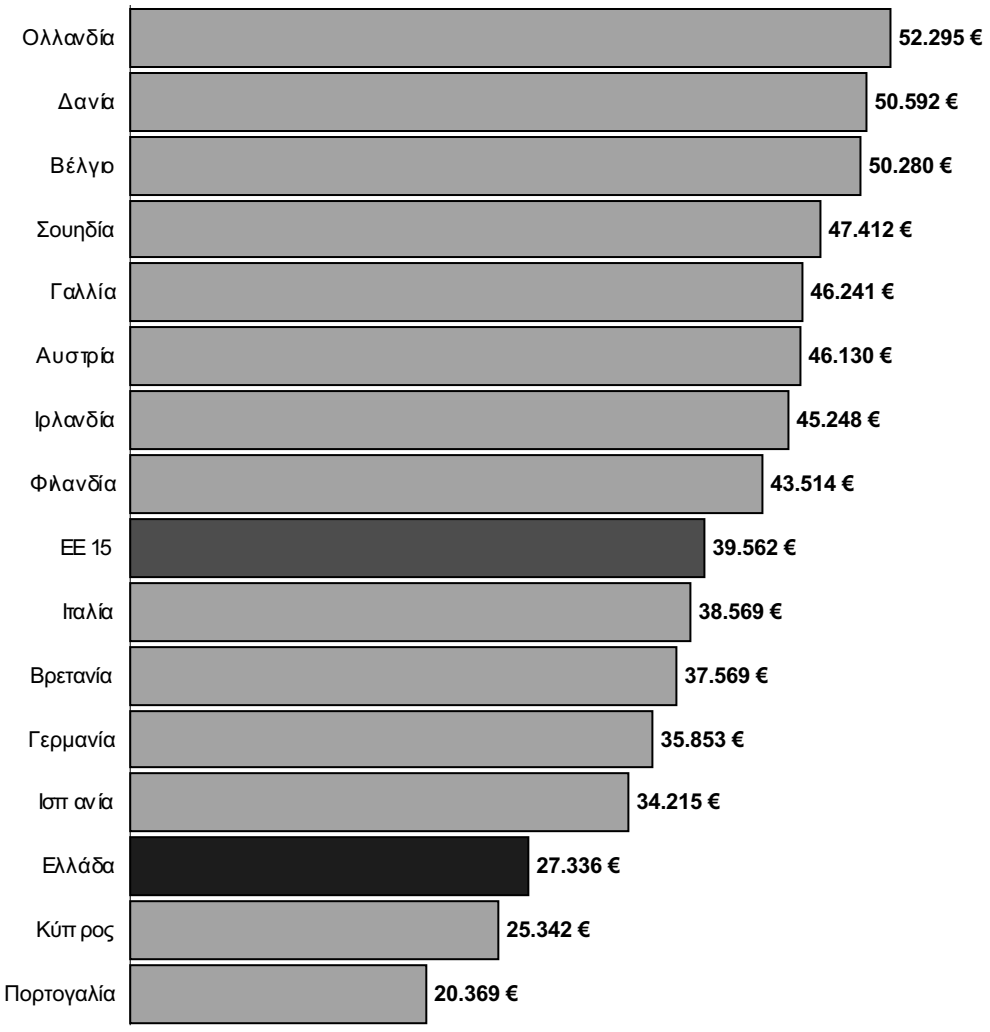

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

28. Η εξέλιξη του μέσου περιθωρίου κέρδους στην Ελλάδα αποκαλύπτει ότι οι επιχειρήσεις δεν μετακυλύουν ολόκληρη την μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας στις τιμές των προϊόντων, αλλά επιδιώκουν να βελτιώσουν διαμέσου της λιτότητας τα περιθώρια κέρδους. Το μέσο περιθώριο κέρδους στην Ελλάδα μειώθηκε στην διάρκεια των ετών 2008-2009, μετά από μία ολόκληρη περίοδο σταθερότητας σε υψηλότερα επίπεδα από την Ε.Ε.-15 χωρών (1995-2007). Στην διάρκεια της διετίας 2009-2011, και ενώ υπήρξε μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας, τα περιθώρια κέρδους αυξήθηκαν. Αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι ευνοείται, μέσα στις παρούσες συνθήκες της οικονομικής κρίσης, η μετακύλιση μόνο ενός μέρους της μείωσης του κόστους εργασίας στις τιμές.

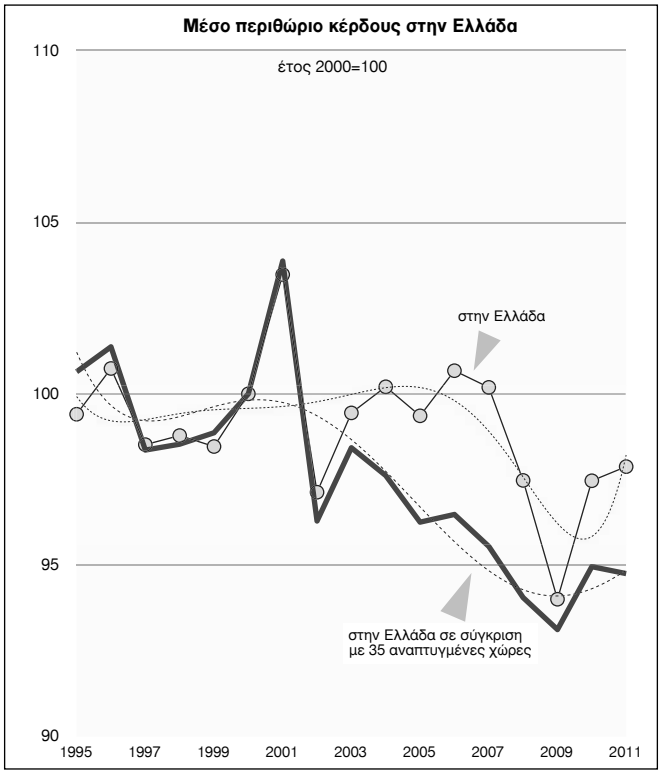

Πηγή: *Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

29. Ο κατώτατος μισθός σε ευρώ στην Ελλάδα συνεχίζει να υστερεί έναντι των πλουσιότερων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στις οποίες ισχύει ο κατώτατος μισθός σε εθνικό επίπεδο) και ανέρχεται περίπου στο 60% του αντίστοιχου κατώτατου μισθού της πρώτης κατηγορίας χωρών (Αγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Ιρλανδία και Λουξεμβούργο), ενώ βρίσκεται σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του αντίστοιχου κατώτατου μισθού των χωρών της δεύτερης κατηγορίας (Πορτογαλία, Σλοβενία, Μάλτα, Ισπανία).

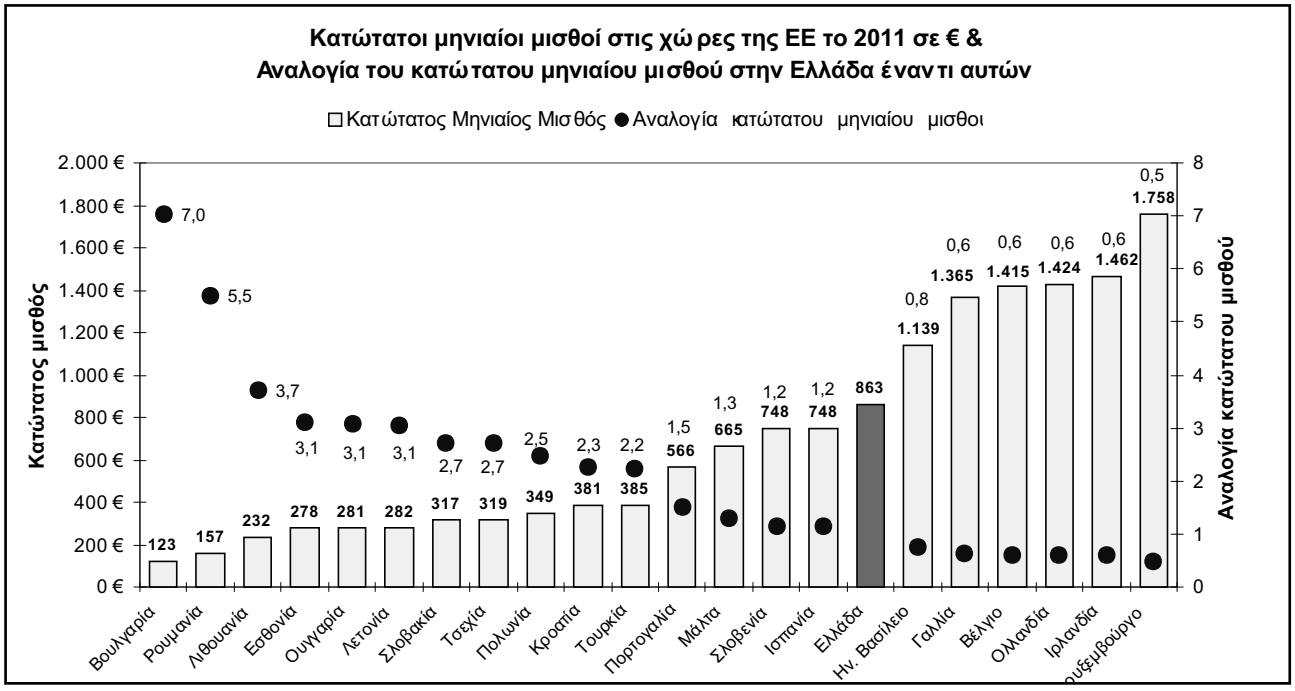

Πηγή: Eurostat

Το διάγραμμα διαβάζεται ως εξής: ο κατώτατος μηνιαίος μισθός στην Ελλάδα σε ευρώ είναι 7 φορές μεγαλύτερος από τον κατώτατο μισθό στην Βουλγαρία ενώ ανέρχεται μόλις στο 50% του Λουξεμβούργου.

30. Κατά το 2011 (Β' τρίμηνο) **ο αριθμός των ανέργων** έχει αυξηθεί σε 761.000 άτομα (αύξηση διετίας 2009-2011, 61,5%). Επίσης, συγκρίνοντας τον αριθμό των ανέργων του πρώτου τριμήνου του 2008 με τον αντίστοιχο αριθμό του πρώτου τριμήνου του 2011, διαπιστώνεται μία αύξηση της ανεργίας της τάξης του 95%. Η επιδείνωση της ανεργίας κατά το 2009-2011 έναντι του 2008 προήλθε καταρχήν από την μείωση της απασχόλησης κατά 5,8%, δηλαδή κατά 263.000 άτομα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μεταβολές του αριθμού των απασχολούμενων στην Ελλάδα ακολουθούσαν ανοδική τάση από το 1991 μέχρι και το 2008. Έτσι, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων κατά το 1991 ανερχόταν σε 3,63 εκατ. άτομα, το 2008 είχε φθάσει σε 4,58 εκατ. άτομα. Με άλλα λόγια, η ελληνική οικονομία δημιούργησε σε 17 χρόνια σχεδόν ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας. Το ¼ αυτής της εξέλιξης που είχε σημειωθεί σε αυτά τα 17 χρόνια, χάθηκε στην διάρκεια της τελευταίας τριετίας 2009-2011.

31. **Η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων** δεν μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της μεγέθυνσης της οικονομίας, αλλά το αποτέλεσμα χάραξης πολιτικών και διάθεσης πόρων, κατά προτεραιότητα, για ολοκληρωμένες περιβαντολογικές πολιτικές. Τα ζητήματα της απασχόλησης και των κοινωνικών υπηρεσιών εμφανίζονται πλέον και αυτά ως ανάγκες οι οποίες δεν θα καλυφθούν από την δυναμική της οικονομίας, αλλά θα τεθούν και αυτά ως προτεραιότητες, που θα παίξουν τον δικό τους ρόλο για την διαμόρφωση ενός νέου προτύπου αναπαραγωγής της οικονομίας.

32. **Η αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης** στην οποία οδηγεί, κατά κύριο λόγο, η κλιματική αλλαγή, απαιτεί ένα πλήθος εξειδικευμένων επιλογών και παρεμβάσεων και όχι απλά κεντρικές πολιτικές αποφάσεις ερήμην των πληθυσμών και επομένως τη δραστηριοποίηση αντιπροσωπευτικών θεσμών σε τομεακό και τοπικό επίπεδο, όπως και την ενεργό παρέμβαση κινημάτων εργαζομένων και πολιτών. Η «πράσινη οικονομία» θα είναι πριν απ'όλα μία οικονομία, η οποία θα διαμορφωθεί με γνώμονα την κοινωνική δικαιοσύνη και την δημοκρατική επιλογή περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων. Η υλοποίηση ενός τέτοιου προσανατολισμού χρειάζεται τη δημιουργία ενός ενιαίου θεσμού παραγωγής γνώσης (μελέτη αναγκών για το περιβάλλον, σύνδεσή τους με κοινωνικές, οικονομικές και αναπτυξιακές επιλογές, επεξεργασία προτάσεων πολιτικής σε εθνικό και τοπικό επίπεδο) και την δραστηριοποίηση των τοπικών κοινωνιών με την ενεργό παρέμβαση, κυρίως, των κοινωνικών κινημάτων.

33. **Οι εξελίξεις** στο πεδίο της **αγοράς εργασίας και των εργασιακών σχέσεων** που διαμορφώνονται στην Ελλάδα, μετά την εφαρμογή του Μνημονίου, συνιστούν την επίτευξη ενός στόχου απορρύθμισης του συστήματος των συλλογικών συμ-

βάσεων εργασίας και των εργασιακών σχέσεων για την βελτίωση, όπως υποστηρίζεται, του επιπέδου ανταγωνιστικότητας της ελληνικής και ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι αλλαγές που συντελούνται στις εργασιακές σχέσεις στην Ευρώπη και την Ελλάδα, ακολουθούν την πορεία της τελευταίας εικοσαετίας των σοβαρών και βίαιων ανατροπών στις εργασιακές σχέσεις και της συρρίκνωσης των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

34. Η οικονομική κρίση και ύφεση **της ευρωπαϊκής οικονομίας** και των κρατών- μελών συνοδεύεται, μεταξύ των άλλων, από την ένταση της πολιτικής και επιστημονικής συζήτησης για το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα της οικονομικής και **κοινωνικής πολιτικής** που θα οδηγήσουν την Ευρώπη στην έξοδο από την κρίση. Πρόσφατα, η Πράσινη Βίβλος για τα ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα, αναφέρεται, κυρίως, μεταξύ των άλλων, στην διατύπωση των νέων προσκλήσεων με βασική κατεύθυνση την «προσαρμογή της εκάστοτε ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής». Η αναφορά αυτή σημαίνει ότι εάν ένα συνταξιοδοτικό σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι βιώσιμο, τότε, κατά την Πράσινη Βίβλο, θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα, όπως η μείωση των συντάξεων, η αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης ή ένας συνδυασμός των δύο.

35. Οι επιλογές των νόμων 3863/10 και 3865/10 στην Ελλάδα διαμορφώνουν ένα τοπίο κοινωνικής προστασίας με τις γενικές κατευθύνσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΔΝΤ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποστασιοποιούνται σημαντικά από την πορεία ενίσχυσης του κοινωνικού κράτους, Οι νέοι αυτοί ασφαλιστικοί νόμοι επιφυλάσσουν για το κράτος τον ρόλο του εγγυητή, μόνο που στην πραγματικότητα αυτό που εγγυάται είναι η ατροφία και η συρρίκνωση του ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα. Ενώ τονίζουν ότι το «Δημόσιο εγγυάται τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς σύνταξης για κάθε δικαιούχο», οι πολλαπλές και πολλαπλασιακές μειώσεις συντάξεων θυσιάζουν το αξιοπρεπές επίπεδο των παροχών (κοινωνική αποτελεσματικότητα) στο όνομα μίας οικονομικής βιωσιμότητας χωρίς μακροπρόθεσμη προοπτική.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

24 Ιούλη 2011.

Ομιλία του Δημήτρη Κατσορίδα (Επιστημονικού Συνεργάτη του ΙΝΕ) σε εκδήλωση-συζήτηση που διοργάνωσε το περιοδικό "*Εργατικός Έλεγχος*" στο Βόλο με θέμα: "Εργατικό κίνημα και συνδικάτα".

6-7 Σεπτέμβρη 2011.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ *(Χρήστος Τριανταφύλλου)* συμμετείχε σε διημερίδα για την οικονομική κρίση που διοργάνωσαν τα αυστριακά συνδικάτα (OGB) στο Linz της Αυστρίας με θέμα εισήγησης *«Κρίση χρέους και προγράμματα λιτότητας στην Ελλάδα: επιπτώσεις και προοπτικές »*

8 Σεπτέμβρη 2011.

Η ΓΣΕΕ παρουσίασε στην Θεσσαλονίκη την Ετήσια Έκθεση του ΙΝΕ για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση το 2011. Την παρουσίαση των βασικών συμπερασμάτων, έκανε ο Επιστημονικός Διευθυντής του ΙΝΕ Σ. Ρομπόλης.

